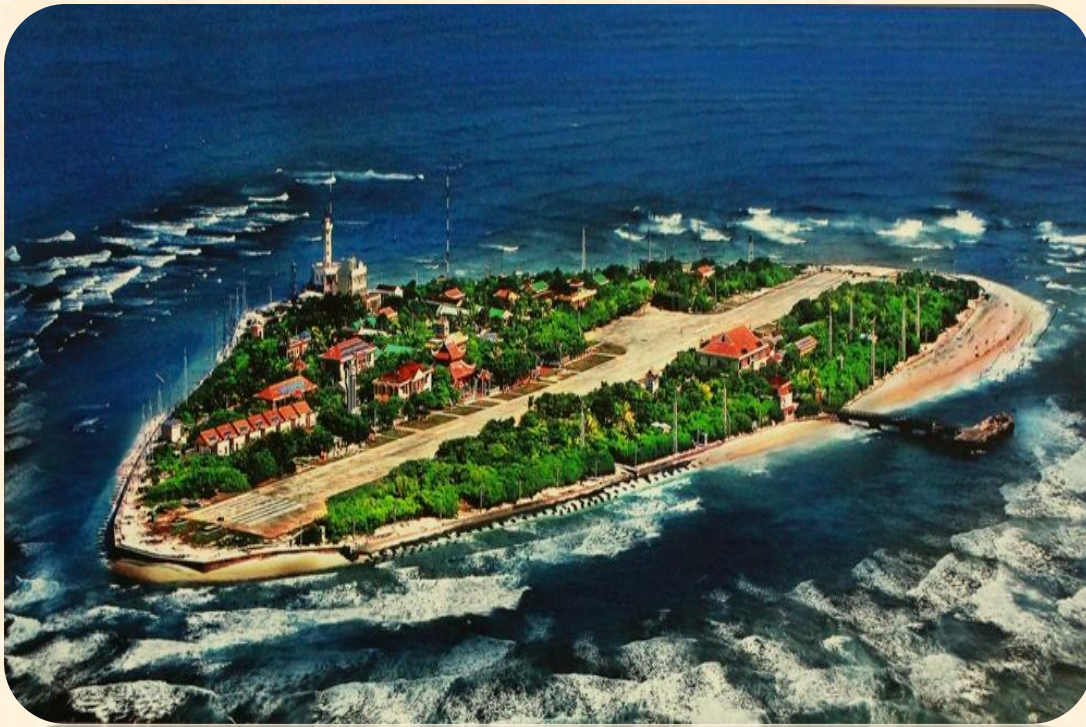

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 10/12 đến 16/12/2012)

- Trung Quốc xây dựng trạm giám sát khí quyển ở Hoàng Sa
- Trung Quốc kêu gọi tăng cường hợp tác và tin cậy ở Biển Đông
- Hội thảo “Hợp tác Biển Đông - Lịch sử và triển vọng”
- Philippines tiếp tục xúc tiến thảo luận 4 bên về Biển Đông
- Philippines ủng hộ Nhật Bản “đôi trọng với Trung Quốc”
- Indonesia cảnh báo nguy cơ “ăn miếng trả miếng” ở Biển Đông
- Mỹ tái khẳng định cam kết bảo vệ quyền tự do hàng hải

Động thái của các quốc gia

+ *Trung Quốc:*

Trung Quốc xây dựng trạm giám sát khí quyển ở Hoàng Sa. Trung Quốc đã chính thức khởi công xây dựng “Trạm giám sát tổng hợp khí quyển quốc gia Tây Sa” trên quần đảo Hoàng Sa của Việt Nam. Theo phía Trung Quốc, “Trạm giám sát tổng hợp khí quyển quốc gia Tây Sa nhằm tăng cường hợp tác giữa quân đội và địa phương; bảo vệ lãnh thổ, lãnh hải và quyền lợi ở Biển Đông; đồng thời cung cấp các dịch vụ công cộng về giám sát môi trường phục vụ công tác bảo vệ chủ quyền và lãnh thổ quốc gia.”

Trung Quốc mở rộng đường trên đảo Phú Lâm. Tờ Nhân Dân nhật báo đưa tin giới chức Trung Quốc vừa khởi công dự án mở rộng 2 con đường Tuyên Đức và Vĩnh Lạc được xây dựng trên đảo Phú Lâm thuộc quần đảo Hoàng Sa của Việt Nam. Tờ báo này cho rằng đây là 2 con đường quan trọng kết nối với các bến tàu, đơn vị

dân sự và quân sự, vốn đang đồn trú trái phép tại Hoàng Sa.

Trung Quốc kêu gọi tăng cường hợp tác và tin cậy ở Biển Đông. Tại cuộc họp báo thường kỳ ngày 10/12, đề cập đến việc Hội nghị cấp Thứ trưởng 4 nước Philippines, Malaysia, Brunei và Việt Nam về vấn đề Biển Đông tạm hoãn, người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Hồng Lỗi cho biết: “Trung Quốc vẫn duy trì quan điểm rõ ràng và nhất quán rằng tranh chấp cần được giải quyết thông qua tham vấn và đàm phán trong khuôn khổ song phương. Trung Quốc hy vọng các bên liên quan ưu tiên hòa bình và ổn định trong khu vực và nỗ lực hơn nữa để tăng cường sự tin cậy và hợp tác.”

Ông Tập Cận Bình chỉ thị quân đội tăng cường thực tế chiến đấu. Tổng bí thư đảng Cộng sản Trung Quốc Tập Cận Bình đã ra lệnh cho Quân đội Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) tăng cường nhận thức thực tế chiến đấu để duy trì khả năng sẵn sàng. Phát biểu trên

được đưa ra trong chuyến thị sát của ông Tập tới quân khu Quảng Châu của PLA từ ngày 8 đến 10/12. Tân Tổng Bí thư Trung Quốc cũng tái khẳng định, nhiệm vụ then chốt của PLA là củng cố khả năng phát động các cuộc chiến tranh khu vực trong Thời đại Thông tin và tiến hành các chiến dịch quân sự đa dạng.

+ *Việt Nam:*

Hội thảo “Hợp tác Biển Đông - Lịch sử và triển vọng”. Hội thảo cấp quốc gia nhằm tạo cơ sở hình thành mạng lưới nghiên cứu, hướng tới xây dựng chương trình hợp tác nghiên cứu về Biển Đông trong khu vực và thế giới. Hội thảo diễn ra trong vòng 2 ngày 12 và 13/12 tại TP Đà Nẵng do Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn (Đại học Quốc gia Hà Nội) phối hợp tổ chức với Học viện Chính trị - Hành chính khu vực III và trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn (Đại học Quốc gia TP Hồ Chí Minh) tổ chức.

Quy định với tàu quân sự nước ngoài đến Việt Nam. Ngày 9/12, Chính phủ đã ban hành Nghị định 104/2012/NĐ-CP quy định đối với tàu quân sự nước ngoài đến nước Cộng hòa Xã

hội Chủ nghĩa Việt Nam. Theo Nghị định, tàu quân sự nước ngoài đến Việt Nam phải được phép của các cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền của Việt Nam; phải tôn trọng, tuân thủ các quy định của pháp luật Việt Nam. Khi tàu quân sự nước ngoài đến lãnh hải Việt Nam phải treo quốc kỳ của nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam ở vị trí ngang bằng với quốc kỳ của nước có tàu quân sự.

+ *Philippines:*

Philippines tiếp tục xúc tiến thảo luận 4 bên về Biển Đông. Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario hôm 11/12 khẳng định, cuộc thảo luận 4 bên (gồm Philippines, Malaysia, Brunei và Việt Nam) về vấn đề Biển Đông vẫn đang được xúc tiến, nhưng sẽ được tiến hành một cách kín đáo.

Philippines ủng hộ Nhật Bản “đôi trọng với Trung Quốc”. Trả lời phỏng vấn của tờ “Thời báo Tài chính”, Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario tuyên bố nước này ủng hộ mạnh mẽ Nhật tái vũ trang theo chủ nghĩa hòa bình, để làm đôi trọng với Trung Quốc đang ngày càng lớn mạnh về quân sự. “Chúng tôi sẽ rất hoan nghênh đối với vấn đề này. Chúng tôi đang tìm

kiếm một nhân tố cân bằng ở khu vực này, Nhật Bản có thể trở thành một nhân tố cân bằng quan trọng.”

+ *Indonesia:*

Indonesia cảnh báo nguy cơ “ăn miếng trả miếng” ở Biển Đông. Ngoại trưởng Indonesia hôm 10/12 lên tiếng cảnh giác nguy cơ xảy ra tình trạng trả đũa lẫn nhau trong quan hệ giữa Trung Quốc và các bên yếu sách khác ở Biển Đông. Phát biểu với các nhà báo tại Jakarta, ông Marty Natalegawa cho rằng, một khuôn khổ chung là rất cần thiết để khuyến khích đối thoại mỗi khi tranh cãi xảy ra, “Những vấn đề đó chắc chắn sẽ tiếp tục xảy ra vào năm tới. Điều tốt nhất mà chúng ta có thể làm là thiết lập các chuẩn mực và nguyên tắc làm cơ sở giải quyết các vấn đề đó khi chúng xuất hiện.”

+ *Mỹ:*

Mỹ tái khẳng định cam kết bảo vệ quyền tự do hàng hải. Ngày 13/12, phát biểu sau cuộc họp của Hội đồng Phòng thủ chung Philippines - Mỹ, Đô đốc Samuel Locklear, người đứng đầu Bộ Tư lệnh Thái Bình Dương của Mỹ (USPACOM) đã nhắc lại cam kết bảo vệ quyền

tự do hàng hải trong khu vực, đồng thời nhấn mạnh, tranh chấp lãnh thổ tại Biển Đông cần được giải quyết một cách hòa bình. Bên cạnh đó, ông Locklear cũng nhấn mạnh “cách duy nhất” để tiến tới một giải pháp hòa bình là thông qua các “diễn đàn quốc tế”.

Quan hệ các nước

Trung-Mỹ tiến hành đối thoại an ninh, quốc phòng. Trung Quốc và Mỹ đã tiến hành các cuộc đối thoại an ninh-quốc phòng trên diện rộng trong khuôn khổ Tham vấn quốc phòng Trung-Mỹ thường niên lần thứ 13. Các cuộc đối thoại này diễn ra tại Lầu Năm Góc ngày 12/12, do Phó Tổng tham mưu trưởng Quân Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) Thích Kiến Quốc và Thứ trưởng Quốc phòng Mỹ phụ trách chính sách Jim Miller đồng chủ trì, với sự tham gia của các quan chức thuộc Hội đồng tham mưu trưởng liên quân Mỹ, Bộ Chỉ huy Thái Bình Dương, Hội đồng An ninh Quốc gia và Bộ Ngoại giao Mỹ.

Mỹ - Philippines tổ chức đối thoại chiến lược. Cuộc Đối thoại chiến lược song phương lần thứ 3 giữa Mỹ và Philippines diễn ra trong 2 ngày (11 và 12/12) tại thủ đô của Philippines. Chủ trì đối thoại về phía Philippines có Thứ trưởng Ngoại giao Erlinda Basilio, Thứ trưởng Quốc phòng Pio Lorenzo Batino; về phía Mỹ có Trợ lý Ngoại trưởng Kurt Campbell và Trợ lý Bộ

trưởng Quốc phòng Mark Lippert. Hai bên sẽ tập trung thảo luận nhiều nội dung trong quan hệ song phương như kinh tế, tư pháp, an ninh/ an toàn trên biển, quốc phòng và nhiều vấn đề quốc tế và khu vực khác.

Trung Quốc-Úc tham vấn Quốc phòng Chiến lược lần 15. Ngày 13/12, Trung Quốc và Úc đã tiến hành Tham vấn Quốc phòng Chiến lược lần thứ 15 tại thủ đô Bắc Kinh của Trung Quốc, trong đó giới tướng lĩnh quân sự hai nước đã trao đổi quan điểm về các vấn đề an ninh quốc tế và khu vực cùng quan tâm cũng như các mối quan hệ quân sự song phương. Cuộc tham vấn này do Tổng tham mưu trưởng Quân Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) Phòng Phong Huy và Tư lệnh Lực lượng Quốc phòng Úc David Hurley đồng chủ trì.

Phân tích và đánh giá

“Bão tố đang nổi lên ở Biển Đông?” của Michael Williams. Có 4 lý do khiến tranh chấp Biển Đông đã dai dẳng nay lại càng tiềm ẩn nhiều nguy cơ hơn. *Thứ nhất*, mặc dù 4 nước ASEAN là Việt Nam, Philippines, Malaysia và Brunei đều tuyên bố có chủ quyền đối với quần đảo Trường Sa, nhưng chủ yếu là tranh chấp trước đây thường diễn ra song phương giữa Việt Nam và Trung Quốc. Tuy nhiên hiện nay tình hình đã hoàn toàn khác, dường như tất cả các nước ASEAN đều phản đối Trung Quốc. *Thứ hai*, các nước ASEAN đang ra sức nâng cao thực lực quân sự của mình, đẩy mạnh mua tàu ngầm. Điều này đã tạo ra cuộc chạy đua vũ trang trên biển hết sức nguy hiểm, vì các nước này đều không có kinh nghiệm sử dụng tàu ngầm. *Thứ ba*, có bằng chứng cho thấy, tâm lý chống Trung Quốc ở khu vực này ngày càng tăng cao. *Thứ tư*, Mỹ đang lo ngại về hành vi của Trung Quốc, không chỉ đối với Biển Đông. Mỹ cũng quan

ngại về tranh chấp đảo Senkaku giữa Nhật Bản và Trung Quốc. Thế hệ lãnh đạo mới của Trung Quốc dường như không muốn nhượng bộ. *Thứ năm*, các nước tranh chấp chủ quyền đều có tính toán về kinh tế, do đó sẽ áp dụng lập trường kiên định hơn. Các nước này đẩy mạnh tranh giành tài nguyên dầu khí, đồng thời nguồn tài nguyên nghề cá ven bờ đã cạn kiệt, buộc họ phải đến các ngư trường nằm trong vùng biển tranh chấp. ASEAN mong muốn triển khai đàm phán về COC, nhưng sau Hội nghị ASEAN ở Phnom Penh thì việc này đã đi vào bế tắc. Tổ chức Nghiên cứu khủng hoảng quốc tế (ICG) kiến nghị, ASEAN có thể triển khai ngoại giao con thoi giữa các nước có tranh chấp chủ quyền. Cũng có thể dựa vào Liên Hiệp Quốc để ngăn chặn tranh chấp leo thang. Tổng Thư Ký Liên Hiệp Quốc cần chủ động bổ nhiệm một đặc phái viên của Liên Hiệp Quốc về vấn đề này.

“Quan hệ khăng khít Nga-Việt: Tín hiệu gì đối với Trung Quốc?” của Stephen Blank. Trong

hàng loạt chuyến thăm cấp cao của các Bộ trưởng Ngoại giao, Bộ trưởng Quốc phòng và sĩ quan cao cấp, Nga – Việt đều tái khẳng định mối quan hệ đối tác chiến lược giữa hai bên đồng thời đẩy mạnh mọi sự hợp tác thương mại và khai thác năng lượng ở Biển Đông. Cả Việt Nam và Nga đều nhất trí rằng vấn đề tranh chấp lãnh

thỏ cần được giải quyết bằng các biện pháp hòa bình chứ không phải bằng vũ lực, tuân thủ luật pháp quốc tế, đặc biệt là Hiến chương Liên Hợp Quốc và Công ước của Liên Hợp Quốc về Luật Biển (UNCLOS) năm 1982. Mặc dù không tuyên bố âm ỉ, nhưng mối quan hệ hợp tác song phương Nga – Việt chính là lời “chối từ dứt khoát” của Mátxcova và một lần nữa tái khẳng định quan điểm của Nga rằng sẽ không để Trung Quốc thống trị một mình Châu Á, lấy đi cơ hội “trị giá nhiều tỷ USD” từ các dự án hợp tác khai thác năng lượng, hoặc ngăn chặn Nga tìm kiếm ảnh hưởng ở khu vực Đông Nam Á cũng như Đông Bắc Á. Hành động của Mátxcova thể hiện một số điểm quan trọng như sau: *Thứ nhất*, Nga ngày càng quyết tâm đóng vai trò độc lập và quan trọng ở Châu Á, không những ở Đông Bắc Á mà cả Đông Nam Á. *Thứ hai*, rõ ràng Nga cam kết theo đuổi một chính sách độc lập mà Mátxcova hiểu rằng chính sách đó sẽ đẩy nước này vào cuộc xung đột khi Bắc Kinh đã và đang nỗ lực áp đặt sự thống trị khắp khu vực Đông Bắc và Đông Nam Á. *Thứ ba*, hoạt động của Mátxcova ở Châu Á xoay quanh vấn đề cung cấp năng lượng, bán vũ khí và kiên quyết chống lại bất cứ nỗ lực ngăn chặn sự hiện diện của Nga trong các khu vực này. *Thứ tư*, bất chấp các tuyên bố Nga có cùng quan điểm với Trung Quốc, hai nước vẫn tồn tại nhiều khác biệt liên quan đến các vấn đề an ninh khu vực ở Đông Á. *Thứ năm*, những hành động của Việt Nam cho thấy khi mối quan hệ của Việt Nam với Nga hoặc Ấn Độ ngày càng phát triển, khả năng chống lại mối đe dọa Trung Quốc của Việt Nam

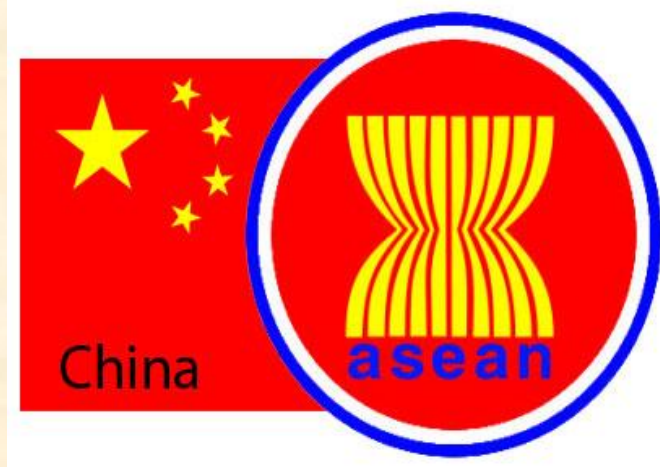
các nước Châu Á càng lớn nhờ sự ủng hộ của các nước đối tác. Trước việc đó, Trung Quốc khó có thể thực hiện ý đồ độc chiếm toàn bộ Biển Đông bằng các tuyên bố và hành động quyết đoán mà trái lại còn tạo nên một liên minh chống Trung Quốc, ở mức độ nào đó, trong đó có Nga. Rõ ràng, các mối quan hệ của Nga với Đông Á nói chung, khu vực Đông Nam Á nói riêng, cần được xem xét và đánh giá thận trọng trong tương lai gần.

“Biển Đông bên bờ vực ngoại giao pháo hạm” của *Amando Doronila*. Bốn tuần liên tiếp vừa qua thế giới chứng kiến căng thẳng gia tăng trên Biển Đông, bắt đầu từ cuối tháng 11 khi tỉnh Hải Nam, Trung Quốc ban hành quy định, cho phép tàu tuần tra cảnh sát biển được quyền kiểm tra đối với tàu thuyền nước ngoài “xâm phạm bất hợp pháp” vùng biển mà nước này yêu sách chủ quyền trên Biển Đông, bắt đầu có hiệu lực vào ngày 1/1/2013. Quy định này đã gây quan ngại lớn cho các quốc gia có yêu sách chủ quyền ở Biển Đông, đồng thời cũng gây ngạc nhiên đối với các cường quốc khác trên thế giới như Mỹ

và Ấn Độ. Việc xác định những gì gọi là “bất hợp pháp” hoàn toàn nằm trong tay lực lượng chức năng và chính quyền tỉnh Hải Nam. Đường như Trung Quốc đang khá tùy tiện trong cái gọi là “thực thi chủ quyền ở Biển Đông” đồng thời có hành vi đe dọa các nước láng giềng yếu hơn bằng sức mạnh hải quân ngày càng tăng. Điều đó khiến cộng đồng quốc tế không thể không đặt ra câu hỏi, liệu các quy định mới này là do chính quyền trung ương Trung Quốc thúc đẩy hay chỉ là sáng kiến của chính quyền tỉnh Hải Nam? Dù câu trả lời là gì thì hành động đó cũng đang làm leo thang căng thẳng trên Biển Đông. Với sự can thiệp đơn phương từ phía Trung Quốc mà không hề có sự bàn bạc với các bên liên quan thì điều gì sẽ xảy ra khi tàu Trung Quốc ngăn chặn tàu chiến của Philippines tuần tra trên Biển Đông, ở khu vực Manila tuyên bố chủ quyền. Hành động đó của Trung Quốc có thể coi như một hành động chiến tranh. Đường như chúng ta đang bên bờ vực ngoại giao pháo hạm.

Phnom Penh vào tháng trước, các nhà lãnh đạo ASEAN đã dần mất hy vọng Trung Quốc sẽ sớm tham gia đàm phán một bộ quy tắc ứng xử trên Biển Đông mang tính ràng buộc. Trong một cuộc gặp Pattaya (Thái Lan) hồi tháng 10 trước thềm Hội nghị thượng đỉnh ASEAN, các quan chức cấp cao ASEAN và Trung Quốc đã có nhiều cuộc tham vấn nhưng không đạt được quan điểm chung cần thiết. Tại Pattaya, Trung Quốc đã liệt kê 6 điểm mà nước này gọi là “lầm tưởng” chung thể hiện trong các tuyên bố và báo cáo của ASEAN và ASEAN cần phải giải quyết trước khi đàm phán COC có thể bắt đầu. Theo đó, lầm tưởng đầu tiên là Hội nghị thượng đỉnh Đông Á sẽ hòa bình nếu có COC; không có COC, mọi chuyện sẽ bế tắc. Thứ hai, COC chỉ nhằm điều chỉnh hành vi của Trung Quốc. Thứ ba, ASEAN sẽ sử dụng COC để củng cố yêu sách chủ quyền của mình và đẩy Trung Quốc vào thế phải từ bỏ chủ quyền. Thứ tư, COC là sản phẩm của người ngoài cuộc và họ luôn kêu gọi Trung Quốc và ASEAN tiến hành soạn thảo. Thứ năm, COC là đàm phán giữa Trung Quốc và ASEAN 10 như khẳng định trong các Nguyên tắc chung đã đề xuất về COC. Cuối cùng, COC không giới hạn vấn đề Biển Đông là chuyện riêng giữa ASEAN và Trung Quốc. Với những quan niệm như vậy ăn sâu trong suy nghĩ của Trung Quốc, thật khó có thể tìm ra cách nào để ASEAN có thể thay đổi những nhận định đó trong vòng vài tháng. Hiện tại, ASEAN đang phải chứng kiến những động thái khẳng định lập trường và yêu sách chủ quyền của Trung Quốc đối với các khu vực tranh chấp kể từ khi tranh

“Quan hệ ASEAN – Trung Quốc trong cơn sóng gió” của Kavi Chongkittavorn. Sau Hội nghị thượng đỉnh ASEAN lần thứ 21 diễn ra tại

chấp được đưa ra thảo luận công khai vào tháng 6/2010. Nếu tranh chấp không sớm được giải quyết, nó sẽ tạo hiệu ứng domino mở rộng thêm hố sâu ngăn cách giữa Trung Quốc và ASEAN.

“ASEAN trước thời khắc quan trọng” của Prashanth Parameswaran. Trước bối cảnh căng thẳng ở Biển Đông là tâm điểm trong hai cuộc họp của ASEAN năm nay, liệu ASEAN có thể đảm bảo điều này sẽ lại không lặp lại vào năm tới? Gần đây, Philippines, nước đã hiểu quá rõ các khó khăn trong giải quyết vấn đề Biển Đông thông qua phương thức đồng thuận ASEAN, đã thông báo rằng sau hội nghị EAS, nước này sẽ tổ chức một hội nghị tại Manila ngày 12 tháng 12 với một số bên có tranh chấp là Việt Nam, Brunei và Malaysia. Bốn nước trên nên tận dụng cơ hội này để phối hợp chiến lược của họ, từ đó có thể đưa ra yêu sách trước Trung Quốc theo cách thức thống nhất. Ngoài ra, các nước ASEAN nên tiếp tục hợp tác với Brunei, nước chủ tịch ASEAN vào năm tới (và cũng là một nước có tranh chấp tại Biển Đông) về cách thức lên kế hoạch giải quyết vấn đề Biển Đông tại các

diễn đàn đa phương một cách phù hợp. Trong năm 2013, với tư cách chủ tịch ASEAN, Brunei sẽ không thể hành động theo ý muốn của các quốc gia khác hay giữ vai trò trung lập. Nếu Brunei cần bất kỳ lời khuyên hay tư vấn nào để giải quyết vấn đề gây chia rẽ, các thành viên có kinh nghiệm của tổ chức nên sẵn sàng hỗ trợ. Điều cuối cùng, các quốc gia ASEAN không nên nhượng bộ trước các hành động đe dọa của Trung Quốc ở Biển Đông, ví dụ như việc Bắc Kinh phát hành hộ chiếu mới có in bản đồ bao gồm những khu vực thuộc Biển Đông mà Việt Nam, Philippines và các nước khác cũng tuyên bố chủ quyền. Vai trò chủ tịch của Campuchia trong năm 2012 đã thể hiện một ASEAN với sự liên kết lỏng lẻo. Để tránh việc bị các nước bên ngoài khai thác sự chia rẽ trong khối, các nước ASEAN cần phải nỗ lực hơn nữa để có thể thống nhất các quan điểm của mình và đưa ra một lập trường rõ ràng khi cần thiết. Chỉ khi đó, ASEAN mới có thể đảm nhiệm hiệu quả vai trò chèo lái nhằm thúc đẩy hội nhập khu vực lớn hơn nữa ở Châu Á – Thái Bình Dương./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh